

Dijital Teknoloji Aracılı Düşünme Öğretimi

Düşünme - Akıl Yürütme
Dijital Teknoloji
Öğretim Teknolojisi

Editörler:

Mukaddes ERDEM • Fırat SARSAR

Editörler:

Prof. Dr. Mukaddes ERDEM

Doç. Dr. Fırat SARSAR

DİJİTAL TEKNOLOJİ ARACILI DÜŞÜNME ÖĞRETİMİ

ISBN 978-625-7880-99-2

DOI 10.14527/ 9786257880992

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2020, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ekim 2020, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.
Çetin Emeç Bulvarı 1314 Cadde No: 37A-B
Çankaya/ANKARA
Tel: (0312) 472 58 55

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Bu kitap,

doğmuş veya doğacak tüm çocuklar ve gençler adına yazılmıştır.

Gelecek adına...

Güneş
Tolga
İdil
Begüm Nil
Gülşah Melek Can
Onur Kuzey Doruk
Aslı Sena Ege Aren
Batuhan Arda Güven
Emirhan
Nisan Utku
Gökçe Mira
Alp Öge
Orhan Asya
Bora
Mehmet Selçuk
Esin Gökse
Mustafa Ege
Doğan
Ömer Bahar
Bengü Öykü
Defne Ekin
Azra Almıla
Uğur
Zeynep
Kerem
Nehir
Defne
Ata Merih
Yağmur Berin
Selin Yiğit Mete

düşün

İLK SÖZ

Öğrenme, bireyin çevreden aldığı kavramlar üzerine öznel geçici anlamlar inşa etme sürecidir. Bir değişme hali, oluş durumudur. Fenomenoloji, gestalt, şema kuramı, genetik epistemoloji, sosyogenetik kuram ve son dönemlerde sinirbilimin ortaya koyduğu birçok bilgi ve bulgu; en etkili öğrenmelerin, zihin ve beden bütünlüğü içinde, kılavuzlanmış etkinliklere dahil olarak ve düşündüklerimiz üzerine düşünerek gerçekleştirildiğine işaret etmektedir. O halde öğretim süreçleri bireye; düşünmeyi, düşündükleri üzerine düşünmeyi, düşünceleri üzerinde çalışmayı, düşüncelerinin kaynaklarını tanılamayı, hatta bunları değiştirmeyi deneyimleyeceği, diyaloga dayalı çoklu ortam seçenekleri sunmalıdır.

Gelişen teknoloji ise bu sürecin hem destekleyicisi hem de daha sahici hale getireni olabilir. En azından, iyi yönetilirse böyle bir potansiyel gücü olduğu kanı-sındayız. Çok minik bir örnek verirsek:

İnsan kendisini görmeyen bir varlıktır. Evet, ayakları üzerinde durması sayesinde çevresini 360 derece görmeyi başarmıştır ama kendisini görmesi olanaklı değildir. Dolayısıyla kendisini anlamasının iki yolu vardır: ya başkaları anlatacak ya da analogi yapacak. Bu iki yol da varolduğu günden bu yana kullandığı yollardır. Aynaları saymazsak eğer ki, o da sadece morfolojik açıdan katkı sağlamıştır. Aynalama teknikleriyle benzerliğe temellenmiş daha içsel tanıma çabaları yürütse de yeterince gerçekleştirememiştir bunu. Teknoloji, özellikle görüntüleme ve artırılmış gerçeklik teknolojileri bu katkıyı sağlayabilir görünmektedir. İnsana kendisini içerden ve dışardan görme fırsatı vermek... Buna algılamadaki eşik aralığımızı da katabiliriz. Biliyoruz ki, insan belli bir eşik aralığının dışını göremez ve göremediğini de düşünemez ve yönetemez. Yaşamda bizi etkileyen birçok şeyi, bu nedenle yönetemiyoruz. Teknoloji bu konuda da fırsatları artırabilir. Kuşkusuz akıllı ve bilinçli bir kullanım ve üretim biçimi ile... Yani düşünerek... Peki nasıl?

Bu kitap, bu sorunun yönlendiriciliğinde; ayrı ayrı ya da bütünleşik, bu konularda çalışmış bilim insanlarının okumalarının, deneyimlerinin, birikimlerinin ve emeğinin buluşmasıyla üretilmiştir. Yoğun düşünme geçmişinin, yansıtıcı düşünme temelli entelektüel bir çabanın ürünüdür yani.

Bir de kuşkusuz, Pegem Akademi ve emekçi çalışanları ile Ege Üniversitesi BÖTE Bölümü mezunu İbrahim H. ÖZDEMİR var. Kitabın okunabilir bir yapıda size ulaşmasını olanaklı kıldılar.

Hepsine buradan teşekkür ediyoruz.

Amacı düşünmeyi eğitimin ana unsuru olarak konumlamak ve bunun dijital teknoloji aracılı süreçlerle nasıl gerçekleştirilebileceğini tartışmaya açmak olan bu kitabın, nesnel ve öznel yanlarıyla okuyucusuna katkı getirmesi dileğiyle...Keyifli okumalar...

SUNUŞ

En iyi öğretim teknolojisi uygulamaları; eğitimciler, öğretim tasarımcıları, öğretim teknologları, alan uzmanları, araştırmacılar, teknoloji ve uygulama geliştiriciler, uygulayıcılar ve öğrenenler yani onlarca zihin, aynı anlam evreninde bulunduğu anda geliştirilebilir.

Yıl 2020, Ekim ayı, 10 aydır kaygı içindeyiz...

Harari'nin (2017:13) ifadesiyle "gerinerek ve gözlerini ovuşturarak uyandığı üçüncü bin yılın şafağı"ndan, gün doğumuna uzanmıştı ki insanlık, artık birincil sorun olmadığı düşünülen bir salgınla, üstelik pandemik bir salgınla yüzyüze geldi. Son yıllarda yaşanan nisbeten daha küçük ölçekli (endemik) salgınlara yol açan virüslerin yeni formu tehdit ediyordu bu kez dünyayı. Covid19. İlk kez Çin'de görülmüştü. Daha önce de görülen bir virüsün yeni formu olması nedeniyle bu ad verilmişti yeni doğana. Psikolojinin, adını koymak belirsizliği azaltarak rahatlatır insanı önermesi, ne kadar çalışıyordu bu yeni durumda tartışılır. Zira adı konya da, son yıllarda ciddi bir ilerleme göstererek güvenimizi kazanmış olan tıp, etkili çözümler üretmek bir yana, tutarlı önerilerle süreci kontrol altına almaktan bile çok uzaktı. Hijyen, izolasyon, karantina, N95 maske, eldiven, immün sistem, AC2 proteini reseptörü vb. sözcüklerle genişledi sözvarlığımız. Ve biz bütün bunları kendi dört duvarımıza sıkışmış bedenlerimizle televizyondan ya da internetten öğreniyorduk. Her ne kadar sadece formal eğitimin internete taşınmış kısmına uzaktan eğitim demek gibi bir gariplik içindeyse de aslında hepimiz, her saniye uzaktan eğitiliyorduk. Hiçbir şeyin, ne kadar çaba harcarsak harcayalım, kapalı kapılar ardında kalamayacağını kafamıza vuran bir sistem içindeydik. Belki de geleceğin eğitiminin bir modellemesini yapıyorduk.

Evet, iyi ki okuyabiliyor, yazabiliyor, konuşabiliyorduk. Anatomimiz dahil birçok şeyi dönüştürerek geliştirdiğimiz bu ilk teknolojiler, maddeyi aşır birbirimizle zihinsel düzeyde iletişim kurmamızı olanaklı kılıyordu. İyi ki elektriği dönüştürmeyi ve birbirimize bilgi iletmeyi, hatta bu bilgilerle robotlara komuta etmeyi olanaklı kılan internet teknolojisini geliştirmiştik. Uzaktan ameliyat bile yapabiliyorduk. Eğitimi eşzamanlı ya da eş zamansız olarak yürütebiliyorduk. Sanal gerçeklik teknolojimiz vardı, uzakları yakın edebiliyor, dünyanın öteki ucundaki müzelerde dolaşabiliyorduk. Artırılmış gerçeklik teknolojisiyle nano ölçekteki covid19'u akıllı telefonlarımızdan üç boyutlu inceleyebiliyor, odalarımıza konuk ettiğimiz aslanlarla fotoğraf çektirebiliyorduk.

Ama bunların hiçbirisi yaşamımızı sürdürmemize yetmiyordu. Tek istediğimiz yaşamaktı ve yarattığımız teknoloji, virüsle mücadelede hayal ettiğimiz desteği

sağlamıyordu. Bir kalım mücadelesi verdiğimiz farkında olan amigdalarımızın baskısı altında mantık yolumuzu kaybetmiştik. Çoğu zaman birbiriyle çelişen onlarca farklı bilgi karşısında, sistemli olarak akıl yürütemiyor, doğru eylem kararları alamıyorduk. Kimimiz ilahi akla, kimimiz bilime ve tebabete, kimimiz kendi bireysel gücüne bağlı açıklamalar, anlamlar oluşturuyordu. Yani her birimiz, farkında olmasak da bilişsel şemalarımıza, kişisel paradigmalarımıza en çok uyan açıklamayı doğru kabul ediyor, ona inanmayı seçiyorduk. Zaten inanmaya kodlu beynimiz, bu belirsizlik içinde, kendi öznel dengesini geçici inanmalarla kuruyordu. Çok kısa bir zaman sonra varacağı yeni bir dengesizliğe kadar... Süreç baştan alınıyor ve çekirdek model değişmeden yeni bir eğreti yapı kuruluyordu. Bir dahakine kadar...

Bu kitap böyle bir bağlam ve tanımlanan ruh durumu içinde; düşünme, akıl yürütme ve dijital teknoloji ilişkisini tartışmak üzere yazıldı. Çok değil bir yıl kadar önce, pandemiden 5-6 ay kadar önce kitap yazılmaya karar verildiğinde, yine düşünme becerileri ve onların teknolojik manipülasyonlarla öğretilmesi üzerinde durmak üzere planlanmıştı. Ve söze şöyle başlanmıştı.

Teknolojiyi öğretim süreçlerine katmak istiyoruz. Elde edilen sonuçlar açıkça çelişik ya da tartışmalı olsa da bu arzunun sonu gelmiyor. Bu adeta bir ideaya, bir meydan okumaya dönüşmüş durumda. Dahası öğrenmenin sürekliliği öğretim süreçlerinde bireyin dönüşmesini kaçınılmaz kılıyor. Dolayısıyla kullanılan her teknoloji onu dönüştürüyor. Bilerek ya da bilmeyerek değiştiriyoruz bireyi ve her şeyi. Bu noktada nedenini sorgulamak yerine bu işin daha sağlıklı biçimde oluşmasına dönük çabaları yoğunlaştırmaktan başka seçenek görünmüyor. Yani öğretirken ne kullanacağımızdan çok, neden kullanacağımız sorusu üzerine temellenen çalışmalara gereksinimimiz var. Ne yönde bir dönüşümün peşindeyiz, neyi değiştirmek istiyoruz, bu dönüşümü sağlayacağını öngördüğümüz teknoloji nedir, hangi koşullarda ve nasıl sürece katılırsa arzu ettiğimiz dönüşümü gerçekleştirebilir gibi soruların kılavuzluğunda tasarlamamız gerekiyor süreçleri. Gerçekleştirmek istediğimiz dönüşümün odağında ise, bugün geldiğimiz noktada düşünme eğitimi olmak durumunda. Her şeyin bu denli yordanamaz ve kaotik olduğu bir dünyada en değerli beceri seti, problemlerle başa çıkma ve değişim kültürü üzerine temellenmiş bir düşünme becerileri seti olmalı.

Kuşkusuz bu yazı ne bir dileğin ne de bir kehanetin dile geliyordu. Sadece, mevcut durumun yorum katılmış genel bir okumasıydı. Yaşamakta olduğumuz süreçte bizi, hem okumamız hem de yönelimimiz açısından doğruluyordu. “Düşünme”, temel eğitim öğretim konusu olarak acilen ele alınmalıydı.

Fırsatları ve problemleri büyüterek gelen, durdurulması imkansız dijital dünyaya hazırlanmanın; üretmeye ve kendi ürettikleri yönünde, aynı hızla ve körle-

mesine değişmeye övgü çağının insandan beklediklerini karşılamının zorunlu gereği idi düşünme becerileri... Aslında tüm dünya çoktandır bu konuya dikkat çekiyordu. 21. Yüzyıl becerileri kapsamında en çok vurgulanan beceri setiydi düşünme becerileri. Eğitim sistemleri ve okullar bu becerileri kazandırmaya dönük düzenlenmeli, deniyordu.

Wegerif, Li & Kaufman'dan (2015:1) bir alıntıyla vurgulayalım. 21. yüzyılın önümüze koyduğu teknolojik büyüme ve değişim döngüsü karşısında en çok vurgulanan beceri seti düşünme becerileri setidir. Problem çözmeye, yaratıcılık, öğrenmeyi öğrenme vb. düşünme becerileri gelecekteki ekonomik büyümenin anahtarı olarak görülmektedir. Dahası, OECD'nin (2014) vurgusuyla düşünme becerileri; artan küresel yaşam içinde dayanıklılık, tolerans, yaratıcılık, akılcılık, bireysel ve kolektif iyi oluş için de gerekli becerilerdir. Malezya'nın, tüm okullarda düşünmenin öğretilmesi ve her okulun bir düşünen okul olması yönündeki hedefi de bu kapsamda temsil edici bir örnek olabilir.

Dahası; son dönemlerde bir amaç karmaşası yaşasa da, eğitimin temel var oluşu yaşamı sürdürme motivasyonuna ilişiktir özünde. Prematüre doğan insan, yaşamını sürdürebilmek için yetişkinin bakımına muhtaçtır (Harari, 2015: 22-25) ve bakım veren temel ihtiyaçları karşılarken sosyal bir bağlam da oluşur. Yeni doğan, bu bağlam içinde öğrenir yani eğitilir. Uygurlarda "Baba gören ok yontar, ana gören elbise biçer." şeklinde ifadesini bulan (Akyüz, 2008:15) ve Collins'in (2006) bilişsel çiraklık kavramının zeminini oluşturan bu yapı, ilk uygarlıkların tümü için geçerlidir. Böylece eğitimin ilkin formu yaşamı sürdürme motivasyonuna ilişik olarak oluşur (Erdem, 2020: 8). Mevcut durum; eğitimin yeniden varoluşsal özüne dönmek ve bireye yaşamsal becerileri kazandırmak durumunda olduğuna işaret etmektedir. Swan ve Ark'nın (2008) da vurguladığı gibi, amaçlar yeniden biçimlendirilmelidir. Geleceğin bilinebilir ya da kestirilebilir olmanın çok uzağında olduğu düşünülürse, bireye sürdürülebilirlik bakış açısı üzerine temellenen bir değişim kültürü kazandırmak önemli görünmektedir.

Değişim kültürü, değişimi bir oluş durumu olarak algılayıp ona, kontrollü bir süreklilik kazandırmaya yönelmiş bir bilinç durumunu, bir zihinsel yapılanmayı ifade etmektedir. Zihin değişimi, bilişsel esneklik, öğrenme esnekliği, yansıtıcı-eleştirel düşünme gibi kavramlarla ilişkilendirilebilecek olan değişim kültürü; değişen koşullar içinde, diyalogdan beslenen öznel bir muhakemeye bağlı olarak kendi değişimine süreklilik kazandırmaya dönüktür ve sürdürülebilirlik için zorunlu bir nitelik olduğu düşünülmektedir.

O halde diyebiliriz ki; bireylere, değişim kültürüne, yani bilinçli bir sürekli değişime kaynaklık edecek düşünme becerilerini kazandırmak, onları iyi birer dü-

şünür yapmak durumundayız. Dijital teknoloji uzamında diğerleriyle etkileşerek genişleteceğimiz düşünme ve akıl yürütme gücümüz, daha nitelikli bir yaşamın kapılarını aralayabilir...

Hemen belirtelim, Holyoak ve Morrison (2005:1) gibi bizim de bu kitap-taki odağımız elektrokimyasal olarak çalışan beyinli hominidlerin yani insanın düşünmesi üzerinedir. Makinaların ya da ağların düşünmesi, konu edilse bile, kendi hatırlarına değil insanın düşünmesi hatırına ele alınacaktır. Zira insanda düşünme, sonraki bölümlerde ayrıntılı olarak tartışacağımız üzere, doğal elektrokimyasal bir süreç üzerine temellense de, niteliğinden bağımsızca söylersek, onu çok aşan, insana özgü bir akıl yürütme dinamiğidir. Bilincin dünyayı kavrama girişimi olarak akıl yürütme, mantıktan bakarak çok genel tanımlayalım, öncüller üzerinden çıkarım yapmak, bir sonuca, bir yargıya varmaktır.

İnsanın anlama, açıklama, üretme gibi her türden eylemine yön veren bu süreci bilinen bir örnek üzerinden somutlayalım.

Bütün insanlar ölümlüdür. (Öncül 1)

Sokrates de bir insandır. (Öncül 2)

Öyleyse Sokrates de ölümlüdür. (Çıkarım)

Bu tümdengelimli akıl yürütme örneği Aristoteles'in Platon'a, hocası Sokrates'in idamından duyduğu derin üzüntü karşısında verdiği, Freudyen bir terimle, ego baskın bir cevap olarak değerlendirilebilir mi bilmiyoruz ama onun mantık örüntüsünü açıklayan yaygın bir örnektir.

İlk bakışta çok derin bir akıl yürütme gerektiriyor gibi görünmeyen bu örneğin aşağıdaki gibi bir çıkarımla sonuçlanmasını önleyen nedir?

Bütün insanlar ölümlüdür. (Öncül 1)

Kedi Cesur da ölümlüdür. (Öncül 2)

Öyleyse kedi Cesur da insandır. (Çıkarım)

İşte sorun tam da budur. Düşünme ya da akıl yürütme, özellikle içeriği açısından ele alındığında, hatasız yargılar üreten bir sistematik değildir ve felsefe, mantık, bilim tarihi hatasız sonuçlar üretecek sistemler kurmanın tarihidir demek hiç de abartılı olmayacaktır. Daha sonra sözünü edeceğimiz ama burada hemen belirtelim; Husserl'in epokhe mantığıyla, öznel anlamlar paranteze alınıp (Zahavi, 2018: 78), ortak bir ifadeye buluşmayı sağlayan sembolik sistemler yani bir düşünme matematiği geliştirilerek sorun çözülmeye çalışılmıştır/çalışılmaktadır. Tek değerli klasik bir mantıktan bulanık mantığa onlarca mantık sistemi ile varılan sonuç; elektrokimyasal olarak çalışan beyinli hominidlerin (Holyo-

ak ve Morrison, 2005:1) kendileri için tam çözüm getirmemişse de onların bu çözümleri uygulayabilecekleri yapay zekalar yaratmalarının kapılarını aralamış görünmektedir.

Ve daha kritik bir yön, özellikle eğitim-öğretim sistemleri açısından, çok genel bir bakışla bile görülebileceği üzere bu bir değerlendirme sistemidir.

50 başarı için yeter (standart) puandır.

Tolga sınavdan 80 almıştır.

O halde başarılıdır.

Yani hala klasik mantıkla değerlendirme yapan ve neredeyse tüm insanların geleceğine dair kararlar üreten bir sistemi sürdürüyoruz. Ama Sokrates'ten ilhamla (De Botton, 2000 :53), hem eğitim-öğretimin hem de hedef kitlenin değişiminin olanaklılığına, en azından bu çabanın değerine inanıyoruz. Teknolojininse bu sürecin hem gerek hem destek koşullarını oluşturduğu kanısındayız. İnsanın, yani kendimizin düşünme ve akıl yürütme sistematığının değişebileceğine dair felsefi ve bilimsel öncüllerimiz tartışılır güç ve sayıdaysa da; bu emek ve ürünü başka türlü geçerleyemeyiz...

Kendisini doğrulayabilmesi dileğiyle...

Prof. Dr. Mukaddes ERDEM

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler:

Prof. Dr. Mukaddes ERDEM

Doç. Dr. Fırat SARSAR

- 0. Bölüm:** **Düşünme - Akıl Yürütme**
Prof. Dr. Mukaddes ERDEM
ORCID No: 0000-0002-8724-3923
- 1. Bölüm-D:** **Analojik Düşünme**
Prof. Dr. Deniz DERYAKULU
ORCID No: 0000-0002-6974-7183
Dr. Deniz ATAL
ORCID No: 0000-0001-8030-9996
Dr. Raziye SANCAR
ORCID No: 0000-0002-2875-9233
- 1. Bölüm-T:** **Artırılmış Gerçeklik Teknolojisi**
Doç. Dr. Veysel DEMİRER
ORCID No: 0000-0002-3264-9424
Çağdaş ERBAŞ
ORCID No: 0000-0003-4203-7656
Doç. Dr. Devkan KALECİ
ORCID No: 0000-0001-5642-4396
- 2. Bölüm-D1:** **Simülasyon, Modelleme ve Düşünme**
Doç. Dr. Tuğba ÖZTÜRK
ORCID No: 0000-0002-9614-5452
Doç. Dr. F. Gizem KARAOĞLAN YILMAZ
ORCID No: 0000-0002-9614-5452
Doç. Dr. Ramazan YILMAZ
ORCID No: 0000-0003-4963-8083
- 2. Bölüm-D2:** **Simülasyon ve Modellemelerle Düşünme: Tıp**
Prof. Dr. I. İrem BUDAKOĞLU
ORCID No: 0000-0003-1517-3169
Doç. Dr. Vildan ÖZEKE
ORCID No: 0000-0003-1827-1258
Doç. Dr. Özlem COŞKUN
ORCID No: 0000-0001-8716-1584

- 2. Bölüm-T: Sanal Gerçeklik Teknolojisi**
Mehmet Can GÜLER
ORCID No: 0000-0002-4067-8663
Doç. Dr. Fırat SARSAR
ORCID No: 0000-0002-3611-8137
- 3. Bölüm-D: Bilgi İşlemsel Düşünme**
Zehra SAYIN
ORCID No: 0000-0001-7789-3546
Prof. Dr. Mukaddes ERDEM
ORCID No: 0000-0002-8724-3923
- 3. Bölüm-T: Programlama, Yapay Zekâ ve Robot Teknolojisi**
Doç. Dr. Burak ŞİŞMAN
ORCID No: 0000-0002-7472-279X
Dr. Öğr. Üyesi Ferhat Kadir PALA
ORCID No: 0000-0003-3803-3732
Doç. Dr. Hüseyin ÖZÇINAR
ORCID No: 0000-0001-8715-2653
- 4. Bölüm-D: Yansıtıcı Düşünme: Felsefesi, Niteliği ve Geliştirilmesi**
Prof. Dr. Hafize KESER
ORCID No: 0000-0001-5153-5492
Doç. Dr. Salih BARDAKCI
ORCID No: 0000-0003-1163-2794
- 4. Bölüm-T: Çevrimiçi Sosyal Ağlar (Sosyal Medya)**
Doç. Dr. Şerife AK
ORCID No: 0000-0002-7148-620X
Doç. Dr. İbrahim GÖKDAŞ
ORCID No: 0000-0001-7019-8735
Dr. Fulya TORUN
ORCID No: 0000-0001-6942-888X
- 5. Bölüm-D: Yaratıcı Düşünme**
Doç. Dr. Ş. Sema KARAKELLE
ORCID No: 0000-0002-3899-6670
- 5. Bölüm-T: Dijital Öğrenme Materyalleri Geliştirme Ortamları**
Dr. Öğr. Üyesi Alev ATEŞ ÇOBANOĞLU
ORCID No: 0000-0002-8319-9822
Dr. Beril CEYLAN
ORCID No: 0000-0002-2440-0434

- 6. Bölüm-D: Stratejik Düşünme**
Prof. Dr. Abdullah KUZU
ORCID No: 0000-0002-1030-0424
Doç. Dr. Serkan ÇANKAYA
ORCID No: 0000-0002-3951-9809
- 6. Bölüm-T: Dijital Oyun Teknolojisi**
Doç. Dr. Türkan KARAKUŞ YILMAZ
ORCID No: 0000-0002-5809-3962
Doç. Dr. Yavuz SAMUR
ORCID No: 0000-0003-4269-7099
- 7. Bölüm-D: Bilişötesi Düşünme**
Dr. Meryem YILMAZ SOYLU
ORCID No: 0000-0003-3080-4686
Prof. Dr. Buket AKKOYUNLU
ORCID No: 0000-0003-1989-0552
- 7. Bölüm-T: Mobil Öğrenme Teknolojisi**
Doç. Dr. Tarık KIŞLA
ORCID No: 0000-0001-5970-0798
Dr. Murat EKİCİ
ORCID No: 0000-0003-2189-7294
- 8. Bölüm-D: Birlikte Düşünme**
Dr. Öğr. Üyesi Pınar MIHÇI TÜRKER
ORCID No: 0000-0002-2382-3806
- 8. Bölüm-DT: Bağlantıcılık Kuramı**
Prof. Dr. Ebru KILIÇ ÇAKMAK
ORCID No: 0000-0002-3459-6290
Prof. Dr. Serçin KARATAŞ
ORCID No: 0000-0002-1731-0676
Dr. Öğr. Üyesi Pınar MIHÇI TÜRKER
ORCID No: 0000-0002-2382-3806
- 8. Bölüm-T: Çevrimiçi Öğrenme Toplulukları**
Doç. Dr. Yasemin DEMİRASLAN ÇEVİK
ORCID No: 0000-0002-5160-4766
Dr. Öğr. Üyesi Esra TELLİ
ORCID No: 0000-0002-8558-8071
Doç. Dr. Fırat SARSAR
ORCID No: 0000-0002-3611-8137

9. Bölüm-D: Eleştirel Düşünme

Dr. Fatma Kübra ÇELEN

ORCID No: 0000-0002-7207-8494

Prof. Dr. S. Sadi SEFEROĞLU

ORCID No: 0000-0002-5010-484X

9. Bölüm-T: Dijital Öğrenme Ortamları

Dr. Öğr. Üyesi Levent DURDU

ORCID No: 0000-0003-3788-7226

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk İSLİM

ORCID No: 0000-0002-9520-043X

Doç. Dr. Gökhan DAĞHAN

ORCID No: 0000-0002-3182-2862

10. Bölüm-DT: Farklı Düşünenler-Çocuklar ve Teknoloji

Doç. Dr. Onur DÖNMEZ

ORCID No: 0000-0001-5200-1468

Prof. Dr. H. Ferhan ODABAŞI

ORCID No: 0000-0003-4362-4609

11. Bölüm-DT: Dijital Çağa Doğanların Ebeveyni Olmak: Teknopozitif Ebeveynlik

Doç. Dr. Ebru KUŞCU

ORCID No: 0000-0002-1859-0286

12. Bölüm-DT: Disleksi ve Dijital Teknoloji: Etkileşimli E-Kitap

Dr. Seda ÖZER ŞANAL

ORCID No: 0000-0002-6260-9212

Prof. Dr. Mukaddes ERDEM

ORCID No: 0000-0002-8724-3923

13. Bölüm-DT: Otizm Spektrum Bozukluğu ve Teknoloji

Dr. Tülay DARGUT GÜLER

ORCID No: 0000-0003-1567-6647

Prof. Dr. Mukaddes ERDEM

ORCID No: 0000-0002-8724-3923

14. Bölüm-DT: Dijital Teknoloji Aracılı Proje Geliştirme ve Yönetimi

Doç. Dr. Şehnaz BALTACI GÖKTALAY

ORCID No: 0000-0003-1961-1840

Doç. Dr. Fırat SARSAR

ORCID No: 0000-0002-3611-8137

İÇİNDEKİLER

İlk Söz.....	v
Sunuş.....	vii
Bölümler ve Yazarları.....	xiii

1. KISIM KAVRAMSAL KURAMSAL ÇERÇEVE

0. BÖLÜM DÜŞÜNME - AKIL YÜRÜTME

İnsanın Düşünme Özgeçmişi.....	8
Akl ve Düşünme İşlevine İlişkin İlk Düşünceler... ..	8
Değişmez Evrensel Yasaları Keşfetmek Üzere Düşünen Mekanik Akıl... ..	11
Analitik Mantığın Kuruluşu-Düşünmenin Sembolleştirilmesi	14
Aklın Dolaylı da Olsa Bilime Konu Olmaya Başlaması	16
İnsan, Detayları Birleştirerek Değil; Bütünün Genel İzleniminden Hareketle ve O Anki Duruma Uygun Biçimde Düşünceyi Kurar.....	19
Bilişsel Psikolojinin Biliş Süreçlerini İncelemek Üzere Yeniden Kuruluşu.....	22
Bilişsel Bilim ve Bilgi İşlemsel Düşünme	26
Eğitim Düşünmeyle Çok İlişkileneemedi	30
Öğretim de Düşünmeyle Çok İlişkileneemedi.....	33
Düşünme Öğretimi ve Dijital Teknoloji İlişkisi	34
Ele Alacağımız Düşünme Becerileri ve Her Biri Hatırına İşlevsel Kılacağımız Teknolojiler.....	38
Düşünme Öğretimi Bir Süreç Önerisi.....	39
KAYNAKÇA	50

2. KISIM DÜŞÜNME BECERİLERİ VE DİJİTAL TEKNOLOJİ

1. BÖLÜM-D ANALojİK DÜŞÜNME

ÖZET	57
ANALojİK DÜŞÜNME.....	58
Tanım	58

Analojik Düşünmenin Kuramsal Dayanakları ve Temel Eylemsel Göstergeleri	59
Analojik Düşünmeye İlişkin Kuram ve Modeller	59
Analojik Düşünmenin Temel Eylemsel Göstergeleri	60
Anımsama	60
Analojik Eşleştirme	61
Analojik Transfer (Çıkarım)	67
Değerlendirme	67
Analojik Düşünme, Öğrenme ve Öğretme	68
Analojik Düşünmenin Beyinsel Temeli.....	68
Öğrenme-Öğretme Sürecinde Analojiler ve Analojik Düşünme.....	71
YANSITMA SORULARI	74
KAYNAKÇA	74

1. BÖLÜM-T

ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK TEKNOLOJİSİ

ÖZET	79
ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK TEKNOLOJİSİ.....	80
Giriş.....	80
Artırılmış Gerçeklik	83
Eğitimde Artırılmış Gerçeklik Kullanımı	87
Artırılmış Gerçeklik Çalışmalarında Düşünmenin Yeri	91
Örnek Bir Artırılmış Gerçeklik Uygulaması Geliştirme Süreci	93
Vuforia Engine Platformu Kullanarak İşaretçi Oluşturma	94
Unity Oyun Motoru Kullanılarak Proje Oluşturma ve Uygulama Geliştirme.....	97
SON SÖZ.....	102
YANSITMA SORULARI	103
KAYNAKÇA	103

2. BÖLÜM-D1

SİMÜLASYON, MODELLEME VE DÜŞÜNME

ÖZET	111
SİMÜLASYON, MODELLEME VE DÜŞÜNME	112
Kavramsal Çerçeve.....	112
Simülasyon ve Modellemeyle Düşünme	114
Uzamsal Düşünme	115

Sezgisel ve Olasılığa Dayalı Düşünme	117
Temsillerle Düşünme	118
SON SÖZ.....	120
YANSITMA SORULARI	121
KAYNAKÇA	121

2. BÖLÜM-D2

SİMÜLASYON VE MODELLEMELERLE DÜŞÜNME: TIP

ÖZET	123
SİMÜLASYON VE MODELLEMELERLE DÜŞÜNME.....	124
Simülasyon ve Modelleme.....	124
Tanımı	125
Kuramsal Dayanakları	125
Baudrillard'ın Simülasyon Teorisi	126
Kolb ve Deneysel Öğrenme.....	128
Hesslow'un Simülasyon Teorisi	129
Kosslyn ve Zihinsel İmgeleme (Mental Imagery, Mental Simulation)	130
Temel Eylemsel Göstergeleri	132
Tıp Eğitiminde Simülasyonlar	134
Nasıl Geliştirileceği ve Teknolojinin Rolü.....	138
Nasıl Öğretileceği ve Teknolojinin Rolü.....	142
YANSITMA SORULARI	147
KAYNAKÇA	148

2. BÖLÜM-T

SANAL GERÇEKLİK TEKNOLOJİSİ

ÖZET	151
SANAL GERÇEKLİK TEKNOLOJİSİ.....	152
Giriş.....	152
Araç ve Teknikler.....	153
Tam Sürükleyici Ortamlar.....	154
Yarı Sürükleyici Ortamlar	155
Sürükleyici Olmayan Ortamlar	155
Uygulama Alanları	157
Sağlıkta Alanında Uygulamalar.....	157
Mühendislik Alanında Uygulamalar	158

Turizm Alanında Uygulamalar.....	159
Eğitim Alanında Uygulamalar.....	160
Sanal Gerçeklik ve Oyun	161
Öğretimde Sanal Gerçeklik.....	164
Senaryo	169
Gereksinimler	169
Uygulama aşamaları.....	172
SON SÖZ.....	173
YANSITMA SORULARI	174
KAYNAKÇA	174

3. BÖLÜM-D

BİLGİ İŞLEMSEL DÜŞÜNME

ÖZET	181
BİLGİ İŞLEMSEL DÜŞÜNME	182
Giriş.....	182
Bilgi İşlemsel Düşünme Kavramı.....	182
Bilgi İşlemsel Düşünmenin Bileşenleri.....	187
Bilgi İşlemsel Düşünme Sürecinin Temel Bileşenleri	190
Bilgi İşlemsel Düşünmenin Öğretimi	192
SON SÖZ.....	201
YANSITMA SORULARI	201
KAYNAKÇA	201

3. BÖLÜM-T

PROGRAMLAMA, YAPAY ZEKÂ VE ROBOT TEKNOLOJİSİ

ÖZET	207
PROGRAMLAMA, YAPAY ZEKÂ VE ROBOT TEKNOLOJİSİ	208
Giriş.....	208
Programlama ve Öğretimi.....	209
Programlama Öğretiminde Yaşanan Güçlükler ve Bu Amaçla Oluşturulan Programlama Dilleri	210
Blok Temelli Programlama Dilleri	211
Scratch.....	212
Google Blockly.....	212
AppInventor	213

Code.org	214
Alice	214
NetsBlox.....	214
Akış Diyagramı Temelli Programlama Dilleri.....	215
Flowgorithm	215
Metin Temelli Programlama Dilleri.....	215
Processing	216
Small Basic.....	216
Programlama Öğretimine Yönelik Araştırmalar.....	217
Eğitimde Robotik	218
Yapay Zekâ ve Uygulamaları.....	223
SON SÖZ.....	229
YANSITMA SORULARI	230
KAYNAKÇA	230

4. BÖLÜM-D

YANSITICI DÜŞÜNME: FELSEFESİ, NİTELİĞİ VE GELİŞTİRİLMESİ

İLK SÖZ.....	239
ÖZET	239
YANSITICI DÜŞÜNME.....	240
Felsefi ve Kuramsal Kökleri.....	240
Yansıtıcı Düşünme Nedir?.....	245
Yansıtıcı Düşünme Becerisinin Geliştirilmesi ve Bilişim Teknolojileri	250
SON SÖZ.....	256
YANSITMA SORULARI	256
KAYNAKÇA	257

4. BÖLÜM-T

ÇEVİRİMİÇİ SOSYAL AĞLAR (SOSYAL MEDYA)

İLK SÖZ.....	261
ÖZET	261
ÇEVİRİMİÇİ SOSYAL AĞLAR.....	262
Sosyal Medya Kavramı.....	262
Sosyal Medyanın ve Web Teknolojilerinin Tarihçesi.....	263
Sosyal Medyanın Üretimi, Uygulama Alanları ve Uygulamaları.....	266
Sosyal Medyanın Yansıtıcı Düşünme Becerilerini Destekleme ve	

Geliştirme Amaçlı Kullanımı.....	270
Sosyal Medyanın Yansıtma Etkinlikleri için Öğretimi.....	271
Ders Öncesi Yapılması Gerekenler.....	271
Sosyal Medyanın Yansıtma Amaçlı Derse Entegrasyonu.....	275
Ders Sonrası Yapılması Gerekenler.....	279
SON SÖZ.....	279
YANSITMA SORULARI	279
KAYNAKÇA	280

5. BÖLÜM-D

YARATICI DÜŞÜNME

ÖZET	287
YARATICI DÜŞÜNME.....	288
Giriş.....	288
Tanımı.....	288
Geçmişten Bugüne Yaratıcılık Nasıl Açıklanıyor?	289
Eylemsel Göstergeler veya Birinin Yaratıcı Olup Olmadığını Nasıl Anlarız?	294
Günümüzde Neler Oluyor?.....	297
SONUÇ.....	300
YANSITMA SORULARI	301
KAYNAKÇA	301

5. BÖLÜM-T

DİJİTAL ÖĞRENME MATERYALLERİ GELİŞTİRME ORTAMLARI

ÖZET	305
DİJİTAL ÖĞRENME MATERYALLERİ GELİŞTİRME ORTAMLARI	306
Giriş.....	306
Yaratıcı Düşünme, Çokluortam Öğrenme ve Dijital Öğrenme Materyalleri Tasarımı	306
Yaratıcı Düşünmeyi Teşvik Eden Dijital Öğrenme Materyallerinin Üretimi.....	308
Yaratıcı Düşünmeye Yönelik Dijital Görsel Materyal Geliştirme Ortamları	308
Yaratıcı Düşünmeye Yönelik Görsel-İşitsel Materyal Geliştirme Ortamları	311
Yaratıcı Düşünmeyi Teşvik Eden Dijital Öğrenme Materyallerinin Öğretimde Uygulama Örnekleri	313
Yaratıcı Düşünmeyle Bütünleştirilmiş Bir Ders Planı	316
YANSITMA SORULARI	318
KAYNAKÇA	319

6. BÖLÜM-D STRATEJİK DÜŞÜNME

ÖZET	323
STRATEJİK DÜŞÜNME	324
Giriş	324
Kuramsal Temelleri	326
Stratejik Düşünmede Anahtar Kavramlar	329
Stratejik Düşünmeyi Öğrenmede Üç Aşama	331
Stratejik Düşünme Süreçleri	338
Kişilerde Bulunması Gereken Stratejik Özellikler	341
Teknolojinin Rolü	343
SON SÖZ	344
YANSITMA SORULARI	344
KAYNAKÇA	345

6. BÖLÜM-T DİJİTAL OYUN TEKNOLOJİSİ

ÖZET	347
DİJİTAL OYUN TEKNOLOJİSİ	348
Oyun ve Dijital Oyun Nedir?	348
Dijital Eğitsel Oyun Nedir?	349
Dijital Oyunların Uygulama Alanları	350
Örgün Eğitimde Dijital Oyunlar	351
Öğrenme Alanı Bilgisi Edinme	351
Motive Etme, Tutum Değiştirme	352
Bilişsel Becerilerin Geliştirilmesi	353
Öğrenmenin Transferi	354
Özel Eğitimde Dijital Oyunlar	354
Dijital Oyun Tabanlı Öğrenme	355
Dijital Oyun Platformları, Türleri ve Eğitsel Potansiyelleri	356
Öğrenme Ortamlarında Dijital Oyunların Kullanımı	359
Dijital Eğitsel Oyunlardaki Pedagojik Yaklaşımlar	362
Stratejik Düşünme Becerilerin Geliştirilmesi İçin Dijital Oyunların Kullanımı	364
Dijital Eğitsel Oyunların Tasarımı ve Üretimi	366
Dijital Eğitsel Oyunların Karakteristikleri	366
Dijital Eğitsel Oyun Tasarım Modellerine Göre Oyun Tasarım Süreci	369

Dijital Eğitsel Oyun Geliştirme Ortamları.....	370
SON SÖZ.....	372
YANSITMA SORULARI	372
KAYNAKÇA	372

7. BÖLÜM-D

BİLİŞÖTESİ DÜŞÜNME

ÖZET	381
BİLİŞÖTESİ DÜŞÜNME	382
Kuramsal Dayanakları ve Tanımı.....	382
Öğrenme Süreçleri İle İlişkisi.....	390
Nasıl Öğretilip Geliştirileceği ve Teknolojinin Rolü.....	393
YANSITMA SORULARI	396
KAYNAKÇA	397

7. BÖLÜM-T

MOBİL ÖĞRENME TEKNOLOJİSİ

ÖZET	405
MOBİL ÖĞRENME TEKNOLOJİSİ	406
Mobil Öğrenme	406
Mobil Teknolojinin Öğretimsel Avantajları.....	407
Mobil Teknolojinin Sınırlılıkları.....	408
Mobil Teknolojilerin Kullanım Yaygınlığı.....	410
Özelleşmiş Mobil Öğrenme Uygulamaları.....	411
Çevreleyen Öğrenme (Ubiquitous Learning).....	411
Kesintisiz Öğrenme (Seamless Learning)	412
Mobil Teknolojiyi Oluşturan Unsurlar	413
Mobil İşletim Sistemleri.....	415
Mobil Uygulamalar	416
Mobil Öğrenme Uygulamalarının Üretilmesi	418
Mobil Öğrenmede İçerik Türleri	418
Mobil Uygulama Geliştirme Platformları	419
Yerel (Native) Platformlar	419
Melez (Hybrid) Platformlar	420
Çapraz (Cross) Platformlar	420
Uyumlu (Responsive) Tasarım	421

Mobil Öğrenme Uygulamalarının Tasarımı	421
Mobil Teknolojiler ve Düşünme Becerileri.....	424
Uyarılar ve Öneriler	426
Bir Mobil Öğrenme Uygulaması: Bilimsel Süreç Becerileri	427
YANSITMA SORULARI	429
KAYNAKÇA	429

8. BÖLÜM-D BİRLİKTE DÜŞÜNME

ÖZET	435
BİRLİKTE DÜŞÜNME	436
Tanımı	436
Kuramsal Temelleri	437
Birlikte Düşünme Yaklaşımı ve Teknolojinin Rolü.....	440
Durumlu Öğrenme (Biliş).....	442
Tanım	442
Kuramsal Temelleri	443
Durumlu Öğrenme Yaklaşımı ve Teknolojinin Rolü.....	447
Dağıtık Biliş.....	450
Tanım	450
Kuramsal Temelleri	450
Dağıtık Biliş ve Teknolojinin Rolü	453
YANSITMA SORULARI	455
KAYNAKÇA	455

8. BÖLÜM-DT BAĞLANTICILIK KURAMI

ÖZET	459
BAĞLANTICILIK KURAMI	460
Tanımı.....	460
Kuramsal Temelleri	462
Bağlantıcılık Kuramı ve Teknolojinin Rolü.....	465
Bağlantıcılık Kuramı ve Düşünme Becerileri	467
Bağlantıcılık Uygulamaları	473
YANSITMA SORULARI	479
KAYNAKÇA	479

8. BÖLÜM-T

ÇEVİRİMİÇİ ÖĞRENME TOPLULUKLARI

ÖZET	483
ÇEVİRİMİÇİ ÖĞRENME TOPLULUKLARI	484
Giriş.....	484
Öğrenme Toplulukları	485
Uygulama Toplulukları.....	488
Kimlik	489
Bilgi	489
Değer Üretimi	489
Ortak Girişim, Karşılıklı Anlaşma ve Paylaşılan Birikim	490
Bağlanma, İmgeleme ve Uyumlanma	490
Makul Sınırlarda Katılım	491
Uygulama Topluluklarının Oluşumu.....	491
Topluluklar ve Teknoloji İlişkisi	492
Çevrimiçi Öğrenme Toplulukları.....	492
Çevrimiçi Uygulama Toplulukları	495
Sorgulama Toplulukları	496
SON SÖZ.....	501
YANSITMA SORULARI	504
KAYNAKÇA	505

9. BÖLÜM-D

ELEŞTİREL DÜŞÜNME

ÖZET	513
ELEŞTİREL DÜŞÜNME	514
Giriş.....	514
Düşünme ve Eleştirel Düşünme	515
Problem Çözme.....	516
Karar Verme	516
Kavramsallaştırma.....	517
Eleştirel Düşünmenin Kuramsal Temelleri	519
Eleştirel Düşünme Becerileri ve Eylemsel Göstergeleri	520
Felsefi Açıdan Eleştirel Düşünme Becerileri	520
Basit Açıklama	522
Temel Destek.....	522

Çıkarılma.....	522
Strateji ve Taktikler.....	522
Psikolojik Açıdan Eleştirel Düşünme Becerileri	523
Eleştirel Düşünme Stratejileri.....	524
Duyuşsal Stratejiler	524
Bilişsel Stratejiler-Makro Beceriler	525
Bilişsel Stratejiler-Mikro Beceriler	527
Eleştirel Düşünmenin Geliştirilmesi.....	528
Eleştirel Düşünmenin Öğretimi	531
Eleştirel Düşünme Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	534
Eleştirel Düşünmeye Dayalı Öğretimin Amacı.....	536
Eleştirel Düşünmenin Öğretiminde ve Geliştirilmesinde Dijital Teknoloji.....	538
Eleştirel Düşünme Becerilerinin Geliştirilmesinde ve Öğrettilmesinde BİT Kullanımı Örnekleri	539
SON SÖZ.....	544
YANSITMA SORULARI	544
KAYNAKÇA	544

9. BÖLÜM-T

DİJİTAL ÖĞRENME ORTAMLARI

ÖZET	549
DİJİTAL ÖĞRENME ORTAMLARI.....	550
Giriş.....	550
Öğrenme Ortamı.....	550
Dijital Öğrenme Ortamları	555
İçerik Yönetim Sistemleri (Content Management Systems - CMSs).....	557
Öğrenme Yönetim Sistemleri (Learning Management Systems – LMSs).....	558
Kitlesel Açık Çevrimiçi Dersler (Massive Open Online Courses – MOOCs)	560
Açık Ders Kaynakları (Open Educational Resources – OER).....	561
Sosyal Ağlar.....	562
Web 2.0	563
Sanal Dünyalar.....	564
YANSITMA SORULARI	566
KAYNAKÇA	566

3. KISIM

FARKLI DÜŞÜNENLER - ÇOCUKLAR VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

10. BÖLÜM-DT

FARKLI DÜŞÜNENLER - ÇOCUKLAR VE TEKNOLOJİ

ÖZET	575
FARKLI DÜŞÜNENLER - ÇOCUKLAR VE TEKNOLOJİ	576
Çocuklar, Yetişkinlerden Farklı mı Düşünüyor?.....	576
Farklı Düşünmeyi Desteklemek.....	580
Teknoloji Çocukları Nasıl Etkiliyor?.....	581
Peki Konuya Çocuklar Tarafından Bakacak Olursak Ne Görürüz?	584
SON SÖZ.....	589
YANSITMA SORULARI	590
KAYNAKÇA	590

11. BÖLÜM-DT

DİJİTAL ÇAĞA DOĞANLARIN EBEVEYNİ OLMAK: TEKNOPOZİTİF EBEVEYNLİK

ÖZET	593
DİJİTAL ÇAĞA DOĞANLARIN EBEVEYNİ OLMAK: TEKNOPOZİTİF EBEVEYNLİK	594
Çocukların Teknoloji Kullanım Deneyimleri.....	594
Çocuğunuzu Çevrimiçi Oyun Oynarken Güvende Tutun!	598
Covid 19 Salgınında Çocukların Eğitim Süreçleri.....	598
Çevrimiçi Katılım.....	600
Ekran Zamanının Ötesinde Düşünmek.....	601
Sosyalleşmede Sorun Yaşayan Çocuklar İçin Sosyal Ağlar Bir Alternatif Olabilir mi?.....	603
Genç İçerik Üreticilerinin İnterneti, Yaratıcılık ve İşbirliği İçin Kullanması	603
Tekno-Pozitif Ebeveyn Olmanın Çocuk ve Teknoloji Bağlamında Düşündürdükleri: Yeni Bir Ebeveyn Rolü Olarak Sosyal Medya Rehberliği	605
SON SÖZ	608
YANSITMA SORULARI	608
KAYNAKÇA	609

12. BÖLÜM-DT**DİSLEKSİ VE DİJİTAL TEKNOLOJİ: ETKİLEŞİMLİ E-KİTAP**

ÖZET	611
DİSLEKSİ VE DİJİTAL TEKNOLOJİ	612
Okuma ve Temel Bilişsel Mekanizması	612
Özel Öğrenme Güçlüğü ve Disleksi	614
Disleksi ve Teknoloji	618
Disleksi ve E-Kitap	622
YANSITMA SORULARI	625
KAYNAKÇA	625

13. BÖLÜM-DT**OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU VE TEKNOLOJİ**

ÖZET	627
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU VE TEKNOLOJİ	628
Kavramsal Altyapı	628
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin Bilişsel Süreçleri	629
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler Nasıl Düşünür?	632
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin Eğitiminde Teknoloji	634
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylerin Eğitiminde Mobil Teknolojiler.....	637
YANSITMA SORULARI	639
KAYNAKÇA	639

14. BÖLÜM-DT**DİJİTAL TEKNOLOJİ ARACILI PROJE
GELİŞTİRME VE YÖNETİMİ**

ÖZET	643
DİJİTAL TEKNOLOJİ ARACILI PROJE GELİŞTİRME VE YÖNETİMİ	644
Giriş.....	644
Proje	647
Projede Problem Nedir?	648
Proje Yönetimi: Tanımı ve Temel İlkeleri.....	648
Analiz.....	650
Paydaş Analizi.....	650
Problem Analizi.....	651
Problem Analizi Aşamaları.....	652

Hedef Analizi	655
Strateji Analizi.....	656
Planlama	656
Organizasyon	657
Kontrol.....	659
Kapanış	659
Projede Çalışma Paketi ve Zaman Çizelgesi	660
Projede Kritik Aktiviteler (Kilometre taşı - Milestone)	660
Proje Ekibi	660
Projede Risk	660
Proje Taslak Formu	661
Proje ve Paradigma.....	662
Projelerde Başarısızlığın 10 Nedeni	662
KAYNAKÇA	663
Yazarlar Hakkında.....	665